

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Käytännöllisen filosofian laitos	
Tekijä-Författare-Author Sormunen, Urho			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Bentham, Mill ja utilitarismin nykytila			
Oppiaine-Läroämne-Subject Käytännöllinen filosofia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2000-04-01	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 84 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielman tarkoituksena on ollut yhtäältä luoda kokonaiskuva utilitarismiksi luonnehditusta oppisuuntauksesta ja toisaalta määritellä, kuinka kyseinen oppisuuntaus ilmenee nykyajan moraalifilosofiassa ja ennen kaikkea normatiivisessa ja soveltavassa etiikassa. Kokonaiskuvan luominen tapahtuu seuraamalla sitä utilitarismin kehityslinjaa, joka alkoi 1700-luvun lopulta nykypäivään. Johdanto-osassa käsittelem muutamin sanoin myös utilitarismin varhaishistoriaa.</p> <p>Luvussa kaksi esittelen utilitarismin syntyä siinä muodossa kuin Jeremy Bentham on sen esittänyt. Keskeisimmäksi kohdaksi nousee utilitarismin peruseriaate eli utiliteetti, tai onnellisuusperiaate, sekä sen sisältö ja suhde muihin moraaliperiaatteisiin. Bentham muotoilee myös hedonistisen kalkyylin mielihyvien määrällistä laskemista varten.</p> <p>Luvussa kolme kerron kuinka laatuajattelu tuli utilitarismiin John Stuart Millin kautta. Kysymys on mielihyvien laatueroista. Mill todistaa, että määränsä lisäksi mielihyvillä on myös laadullisia eroja, mikä puolestaan merkitsee sitä, että jotkut mielihyvän muodot ovat toisia halutumpia. Mill esittää myös perusteet utilitarismin hyväksyttävyydelle käyttäen apunaan psykologista hedonismia. Mill vetää myös yhtäläisyysviivan utiliteetti, tai onnellisuusperiaatteen ja oikeudenmukaisuuden välille.</p> <p>Luvussa neljä teen katsauksen Millin jälkeiseen utilitarismin kehitykseen, joka tuo esille mm. utilitarismia kohdanneen koulukuntajaon. Samassa yhteydessä todetaan oppisuunnan loitonneen kauemmas sen alkuperäisenä hedonistiselta linjalta. Tutkielman edetessä kuitenkin ilmenee, että oppisuunta palaa takaisin hedonismin piiriin tosin aikaisempaa kehittyneempänä.</p> <p>Tutkielman loppuosassa tarkastelen utilitarismia nykyajan taustaa vasten. Siinä päähuomio kiinnittyy utilitarismiin normatiivisena etiikan teoriana. Tässä yhteydessä pyrin selvittämään kuinka oppisuunta pystyy vastaamaan ajan eettisiin haasteisiin. Tutkielma tuo ilmi klassisen utilitarismin heikkoudet vastata erilaisiin moraalifilosofisiin kysymyksiin. Ongelmiksi nousevat ennen kaikkea yksilön oikeuksiin, vastuisiin ja vapauteen, sekä oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät kysymykset. Sen sijaan nykyajan utilitarismi liberaalimpine muotoineen ja metodologisine vahvistuksineen näyttäisi paremmin selviävän nykyajan mukanaan tuomista haasteista.</p> <p>Tutkielmassa päädytään myös johtopäätökseen, jonka mukaan utilitarismi nykyaikaa ajatellen näkyy selvimmin juuri soveltavan etiikan piirissä ja siellä ennen kaikkea ns. bioetiikassa. Tämän lisäksi on havaittavissa paljon viitteitä, joidenka mukaan utilitarismi olisi palaamassa takaisin yhteiskuntafilosofiaksi, eli koskemaan yhteiskunnallis-poliittisia ja lainsäädännöllisiä uudistuksia. Tältä osin asia kaipaisi kuitenkin lisätutkimuksia. Kysymykseen tulisi lähinnä selvittää, kuinka nykyajan liberaaliutilitarismia metodologisine työkaluineen voitaisiin täysipainoisesti hyödyntää yhteiskuntapoliittisissa ja sosiaalipoliittisissa kysymyksissä.</p>			
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>Bentham, Jeremy</p> <p>Mill, John Stuart</p> <p>utilitarismi - etiikka</p> <p>empirismi - naturalismi - hedonismi</p>			
<p>Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited</p> <p>Philosophica-kirjasto, Siltavuorenpenger 20 A, 3. kerros, Puh. 09-191 29247</p>			
<p>Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information</p>			